

invasiedag, 11 mei, werden de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië en de gezant te Londen telegrafisch door de ministers Steenberghe en Dijkhoorn gemachtigd¹, 'namens ons op te treden terzake van de uitvoering van de Zeeschepenvorderingswet 1939 en de Wet behoud scheepsruimte 1939 teneinde alle ons daarbij toegekende bevoegdheden uit te oefenen.'² De gouverneur-generaal, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, had een geheel departement (Economische Zaken onder zijn directeur H. J. van Mook) tot zijn beschikking om van die bevoegdheden gebruik te maken, maar het gezantschap te Londen was daar niet voor geëquipeerd. Michiels richtte nagenoeg onmiddellijk (12 mei) een commissie van vier reders op teneinde hem te adviseren: vier die zich op de rode mei in Londen bevonden. Dat waren D. Hudig, gedelegeerd commissaris van de Verenigde Nederlandse Scheepvaartmaatschappij, de VNS (die als oudste in jaren voorzitter van de commissie werd), P. Dijkstra, directeur van de tot de VNS behorende Holland-Afrika- en Holland-Westafrikalijnen, mr. C. C. Gischler, directeur van van Ommeren's Scheepvaartbedrijf en S. M. D. Valstar, directeur van de Koninklijke Nederlandse Stoombootmaatschappij. Op dat moment was hun taak niet meer dan te bevorderen dat de regering voor de aanvoer van goederen naar het westen van Nederland (gehoopt werd dat men de Duitsers aan de Grebbelinie geruime tijd zou kunnen tegenhouden) de beschikking zou krijgen over voldoende scheepsruimte; zij zouden dus in feite de belangen niet van hun maatschappijen maar van de staat gaan dienen ('U wordt nu van stropers veldwachters', zei van Kleffens toen hij de vier ontmoette).³

Twee dagen na de 12de stonden de commissie en het inmiddels in Londen aangekomen kabinet voor een veel uitgebreider taak: de gehele Nederlandse handelsvloot en het daarvan te maken gebruik moesten onder centrale leiding bij de Geallieerde oorlogvoering ingeschakeld worden. Hoeveel schepen dit betrof (zij waren over de gehele wereld verspreid), wist men aanvankelijk niet en evenmin wist men waar die schepen zich bevonden. Het eerste wat geschiedde, was dat de commissie van vier er een van zes werd: L. Bohlken, directeur van de Koninklijke Hollandse Lloyd en L. C. M. van Eendenburg, voorzitter van de raad van beheer van de VNS, die beiden tijdens de Meidagen uit Nederland overgestoken waren, werden door Michiels aan de commissie toegevoegd. Die commissie ging terstond

¹ Tekst van het telegram aan de gezant te Londen: *Enq.*, dl. III b, p. 197. ² Krachtens de twee genoemde wetten vervielen die bevoegdheden na een jaar, eind juni '40 dus - daarop heeft niemand in Londen gelet. ³ Getuige van Kleffens, *Enq.*, dl. III c, p. 365.